

10. *Громадянське право*: В 4-х т. Том I: [учебн.] / В. С. Ем, Н. В. Козлова, С. М. Корнеев и др. / Отв. ред. Е. А. Суханов. – М.: Волтерс Клувер, 2004. – 724 с.
11. *Зотов В. Д.* Очерки социальной философии / В. Д. Зотов, В. Н. Шевченко, В. Х. Делокаров. – М.: Наука, 1994. – 207 с.
12. *Кедров В. М.* Принцип историзма в его приложении к системному анализу развития науки / В. М. Кедров // Системные исследования. Ежегодник. – М.: Наука, 1974. – С. 3 – 11.
13. *Керимов Д. А.* Законодательная техника / Д. А. Керимов. – М.: Норма-Инфра, 1998. – 127 с.
14. *Керимов Д. А.* Методология права (предмет, функции, проблемы философии права) / Д. А. Керимов. – М.: Аванта+, 2001. – 560 с.
15. *Кодифікація законодавства України: теорія, методика, техніка* / [Ю. С. Шемшученко, О. І. Ющик, Л. М. Горбунова та ін.] / За заг. ред. О. І. Ющика. – К.: Парламентське видавництво, 2007. – 208 с.
16. *Кодифікація приватного (цивільного) права України* / А. С. Довгерт, О. А. Підпригора, Д. В. Боброва та ін. / За ред. А. С. Довгерта. – К.: Український центр правничих студій, 2000. – 336 с.
17. *Кодифікація цивільного законодавства на українських землях: у 2-х томах* / За ред. Р. О. Стефанчука та М. О. Стефанчука. – К.: Правова єдність, 2009. – Т. 1. – 1168 с.
18. *Кодифікація цивільного законодавства на українських землях: у 2-х томах* / За ред. Р. О. Стефанчука та М. О. Стефанчука. – К.: Правова єдність, 2009. – Т. 2. – 1240 с.
19. *Марченко М. Н.* Источники права: [учебн. пособ.] / М. Н. Марченко. – М.: ТК Велби; Проспект, 2005. – 760 с.
20. *Мешкова О. Е.* Теория систем в правовых явлениях / О. Е. Мешкова // Вестник Омского университета. – 1997. – Вып. 2. – С. 86 – 89.
21. *Общая теория права* / Под ред. А. С. Пиголкина. – М.: Изд-во МГТУ им. Н. Э. Баумана, 1998. – 384 с.
22. *Офіційний сайт Міністерства юстиції України* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua/0/2970>.
23. *Очерки кодификации и новеллизации буржуазного гражданского права: [сб. науч. тр.]* / Под ред. З. М. Черниловского. – М.: ВЮЗИ, 1983. – 135 с.
24. *Положення про порядок здійснення обліку та систематизації законодавства в органах та установах юстиції України*. затв. наказом Міністерства юстиції України від 15.04.2004 р. № 31/5 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=v31-5323-04>.
25. *Про Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів*: Указ Президента України від 27.06.1996 р. № 468/96 // Урядовий кур'єр. – 1996. – 4 липня. – № 122 – 123.
26. *Про затвердження Інструкції про порядок та умови одержання інформації з інформаційного фонду Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів*: наказ Міністерства юстиції України від 26.06.2002 р. № 57/5 // ОВУ. – 2002. – № 27. – Ст. 1306.
27. *Про затвердження Класифікатора галузей законодавства України*: наказ Міністерства юстиції України від 2 червня 2004 року № 43/5 // Юридичний вісник України. – 2004. – Липень. – № 28.
28. *Про затвердження порядку ведення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та користування ним*: Постанова Кабінету Міністрів України від 23 квітня 2001 року № 376 // ОВУ. – 2001. – № 17. – Ст. 747.
29. *Про затвердження Порядку та розмірів плати за надання права доступу, користування та одержання інформації з інформаційного фонду Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів*: наказ Міністерства юстиції України від 31.03.2003 р. № 25/5 // ОВУ. – 2003. – № 14. – Ст. 640.
30. *Садовский В. Н.* Основания общей теории систем: логико-методологический анализ / В. Н. Садовский. – М.: Наука, 1974. – 279 с.
31. *Садовский В. Н.* Задачи, методы и приложения общей теории систем / В. Н. Садовский, Э. Г. Юдин // Исследования по общей теории систем. – М.: Прогресс, 1969. – С. 3 – 23.
32. *Синельников Б. М.* Системный подход в научном познании / Б. М. Синельников, В. А. Горшков, В. П. Свечников. – М.: Прогресс-Традиция, 1999. – 387 с.
33. *Систематизация законодательства в Российской Федерации* / Под ред. А. С. Пиголкина. – СПб.: Юридический центр Пресс, 2003. – 382 с.
34. *Солонин Ю. Н.* Между системностью и целостностью [Электронный ресурс] / Ю. Н. Солонин. – Режим доступа: <http://n-kronov.chat.ru/Solonin.html>.
35. *Спиркин А. Г.* Курс марксистской философии / А. Г. Спиркин. – М.: Наука, 1965. – 258 с.
36. *Стефанчук Р. О.* Шляхи реформування цивільного законодавства: погляд на Захід та на Схід / Р. О. Стефанчук // Право України. – 2009. – № 8. – С. 53 – 61.
37. *Теорія держави і права*. Академічний курс: [підручн.] / За ред. О. В. Зайчука, Н. М. Оніщенко. – К.: Юрінком Інтер, 2006. – 688 с.
38. *Тюхин В. С.* Системно-структурный подход и специфика философского знания / В. С. Тюхин // Вопросы философии. – 1968. – № 11. – С. 45 – 52.
39. *Философская энциклопедия* / Гл. ред. Ф. В. Константинов. – Т. 5. – М.: Сов. энцикл., 1970. – 740 с.
40. *Философский словарь* / Под ред. М. М. Розенталя, П. Ф. Юдина. – М.: Изд-во Политлитературы, 1968. – 432 с.

Signs, concept and the basic forms of systematization of the civil legislation are considered in the article, the concept of «system» as methodological and legal category is defined, the propositions of modern understanding of application of forms of systematization of the civil legislation are turned out.

В статье рассмотрены признаки, понятия и основные формы систематизации гражданского законодательства, определено понятие «системы» как общеправовой и правовой категории, наработаны предложения относительно современного понимания применения форм систематизации гражданского законодательства.

НОВЕЛІЗАЦІЯ 2010 РОКУ МІЖНАРОДНОГО ПРИВАТНОГО ПРАВА В УКРАЇНІ

Довгерт А. С.,

професор, доктор юридичних наук, член-кореспондент НАПрН України, завідувач кафедри міжнародного приватного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, головний науковий співробітник НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України

У статті аналізуються нові положення у системі внутрішнього колізійного права та норм міжнародного цивільного процесу, які запроваджені Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань міжнародного приватного права» від 21 січня 2010 р. Наводяться пропозиції подальшого покращення національного відгалуження міжнародного приватного права.

Ключові слова: міжнародне приватне право, колізійна норма, міжнародний цивільний процес.

1. Вступ. Сучасне міжнародне приватне право (МПрП) складається, переважно, з двох масивів норм. Найбільшим з них є уніфіковані за допомогою міжнародних договорів та звичаїв колізійні та матеріальні (в тому числі процесуальні) норми. Але до тих пір, поки МПрП не стане повністю уніфікованим правом, значна роль у регулюванні міжнародних приватноправових відносин зберігається за національними відгалуженнями МПрП, зокрема, за названими нормами внутрішніх джерел права.

Важливим кроком у реформуванні внутрішніх колізійних та процесуальних правил МПрП стало прийняття у 2005 Закону України «Про міжнародне приватне право» (Закон про МПрП) [1]. Вперше у законодавчій історії країни основні внутрішньодержавні колізійні та процесуальні приписи МПрП були кодифіковані в одному документі. За задумами його розробників, він повинен стати стрижнем всього внутрішнього колізійного та міжнародного процесуального права [2, с.7 – 45]. В прикінцевих положеннях Закону про МПрП передбачалося у стислі строки привести у відповідність з ним інші закони України та нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

Подальше удосконалення національного відгалуження МПрП мусить відбуватися не лише через зміни вказаних актів, а й через постійне покращення головного кодифікаційного документа у цій сфері, в якому, незважаючи на всю його прогресивність та модерність, з самого початку містилися чисельні недоліки [3]. Першою спробою такого удосконалення після реформи 2005 р. стало прийняття 21 січня 2010 р. Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань міжнародного приватного права» (Закон від 21 січня 2010 р.) [4].

Нижче аналізуються результати цієї спроби та наводиться авторське бачення шляхів продовження формування якісної системи внутрішніх колізійних та процесуальних правил МПрП.

2. Зміни у Законі про МПрП. Законом від 21 січня 2010 р. запропоновано 10 змін до цієї кодифікації, з яких 8 пов'язані лише з редакційними уточненнями назв двох розділів (VI та VII) та викладу деяких статей (ст. 1; 12; 77; 79; 80). Серед цих уточнень варто відмітити заміну слів «основним правопорядком» у ч. 1 ст. 12 словами «основами правопорядку», в результаті чого усунуто явну технічну помилку, а також корегування назви VI розділу, яка нині відповідає змісту вміщених у розділі норм (назва «Колізійні норми зобов'язального права» змінилася на назву «Колізійні норми щодо договірних зобов'язань»).

Крім редакційних уточнень в Законі про МПрП зроблено дві суттєвих зміни вельми дискусійного характеру. Перша з них стосується форм вияву іноземного елемента у приватноправових відносинах. Українська кодифікація МПрП 2005 р. відтворила поширену у теорії права думку, відповідно до якої існують три групи (або форми вияву) іноземного елемента [5, с.18 – 19], зокрема, останній може виявлятися у суб'єктній складовій правовідносин, а саме: коли хоча б один учасник таких правовідносин є іноземцем, особою без громадянства або іноземною юридичною особою. Законом від 21 січня 2010 р. внесено ще одну категорію учасників – громадян України, які проживають за межами України.

Зрозуміло, що за роки незалежності держави стрімко зросла кількість таких громадян, і це вимагає від законодавця передбачати для окремих ситуацій спеціальні правила. Наприклад, у ст. 257 (у новій редакції, запровадженій Законом від 21 січня 2010 р.) Цивільного процесуального кодексу (ЦПК) встановлено, що підсудність справ за заявою такого громадянина про встановлення факту, що має юридичне значення, визначається ухвалою судді Верховного суду України. На нашу думку, це правило та йому подібні не входять до складу норм МПрП, тому що правовідносини складаються між вітчизняними особами, у даному випадку між громадянином України і судом. Внутрішнє процесуальне право лише відреагувало на специфічну ситуацію. Так само можна сказати і про матеріальні приватноправові відносини між громадянином України, які мешкають за кордоном, та особами, що проживають або мають місцезнаходження в Україні. Такі правовідносини можуть стати міжнародними (що надає можливість запустити нормативний механізм МПрП) лише у разі вияву іноземного елемента в об'єктній складовій чи в юридичному складі. Таким чином, на нашу думку, сам факт проживання громадянина України за кордоном не є барвником «міжнародності» приватноправових відносин.

Друга зміна у Законі про МПрП дискусійного характеру полягає у виключенні міжнародних звичаїв із числа джерел колізійного права. Слід зазначити, що довгий час у світовій науці точиться дискусія про те, чи може міжнародний звичай бути джерелом колізійного права [6, 99 – 103]. Вітчизняна доктрина МПрП завжди виходила з того, що з певних питань колізії законів (принцип *rei sitae*, принцип *lex voluntatis*) можливо спиратися на міжнародний звичай як джерело права [6, с.103].

Оцінюючи зміни до Закону про МПрП в цілому, слід констатувати, що, окрім деяких термінологічних уточнень, ніяких інших покращень в ньому не відбулося, а запропоновані концептуальні зміни носять вельми сумнівний характер. Тим часом поле для дійсного удосконалення документа безмежне. Наведемо деякі приклади.

Перш за все, варто закінчити з термінологічною плутаниною та усунути ряд неточностей, пов'язаних із структурою Закону про МПрП. Так, в усьому його тексті слова «право держави» замінити на слова «право країни». В п. 6 ст.1 виправити поняття «правової кваліфікації». Правова кваліфікація – це не «визначення права, що підлягає застосуванню до приватноправових відносин з іноземним елементом», як там записано, а тлумачення фактичних обставин справи та колізійних норм відповідно до права певної країни. Далі, в Законі про МПрП (ст. 17; 18) йдеться чомусь не про приватну право- та дієздатність, а й про цивільну, що не тільки не відповідає сфері регулювання Закону про МПрП, а й породжує значні ускладнення при правозастосуванні. Протириччя, що існують між структурою Закону про МПрП та структурою приватного (цивільного) права України, були б усунуті, якби розділ про право інтелектуальної власності розміщувався після речового права, як це вимагає структура Цивільного кодексу України, а розділ про трудові відносини – після спадкового права, а не навпаки.

Деякі положення Закону про МПрП треба скасувати. Так, принципам сучасного міжнародного співробіт-

ництва не відповідає ст.11 Закону, яка встановлює принцип взаємності при застосуванні іноземного права.

Але найбільшій праці потребує внесення нових статей чи суттєвих їх змін та доповнень.

З огляду на сучасні тенденції розвитку міжнародних комерційних відносин і враховуючи факт дедалі більшого визнання концепції транснаціонального торгового права (*lex mercatoria*) в юридичній доктрині і практиці, ч.1 ст. 5 Закону можна викласти у такій редакції: «У випадках, передбачених законом, учасник (учасники) правовідносин може здійснювати вибір права, що підлягає застосуванню до змісту правових відносин. Цей вибір не обмежується вибором права конкретної країни і може включати вибір норм транснаціонального характеру, наприклад, таких як «загальні принципи права», *lex mercatoria* або «аналогічні положення». Таке формулювання згаданої статті спирається на положення Преамбули Принципів УНІДРУА (Цілі Принципів), а також на ст. 1:101 (3) (а) Принципів європейського контрактного права, де йдеться про те, що згадані Принципи застосовуватимуться тоді, коли сторони контракту «домовилися, що їхній договір буде регулюватися «загальними принципами права», *lex mercatoria* або «аналогічними положеннями». Така редакція ст. 5 значно підвищила б ступінь автономії волі сторін правовідносин.

На нашу думку, модифікації потребує також інститут застосування іноземного права. Оскільки при застосуванні іноземного права суд встановлює не стільки зміст **норми** іноземного права, скільки встановлює **саме** іноземне право, тобто його зміст, існування, автентичність тощо, ст. 8 Закону про МПрП слід викласти у відповідній новій редакції. Крім того, в кодифікації відсутній загальний принцип застосування, який полягає в тому, що іноземне право застосовується так само, як воно застосовується в країні свого походження. Цей принцип варто закріпити в окремій новій статті.

Після набрання чинності Регламентів ЄС щодо вирішення колізій законів у сферах договірних та недоговірних зобов'язань було б незайвим по-новому опрацювати відповідні розділи у Законі про МПрП.

Колізійні правила щодо трудових відносин (розділ VII Закону про МПрП) треба також переформулювати, враховуючи досвід європейського МПрП. В них, по-перше, необхідно передбачити можливість вибору права для сторін трудового договору, а по-друге, вони повинні охоплювати більше ситуацій міжнародної праці та бути двосторонніми (а не односторонніми, як нині) колізійними нормами. Зокрема, розділ VII (при скасуванні статей 53 і 54) міг би мати такий вигляд:

«Стаття 52. Право, що застосовується до трудового договору

1. Сторони трудового договору можуть у письмовій формі обрати право, що застосовується до трудового договору. Проте такий вибір не може погіршувати становище працівника порівняно з імперативними нормами права, яке підлягало б застосуванню за відсутності вибору права.

2. У разі відсутності вибору права сторонами договору, якщо з усіх обставин не випливає, що трудові відносини мають більш тісний зв'язок із правом іншої країни, до трудових відносин застосовується:

1) право країни, у якій працівник звичайно виконує свою роботу за договором, навіть якщо він перебуває у відрядженні на певний строк для роботи закордоном;

2) право країни, у якій знаходиться звичайне місце діяльності підприємця, через якого був найнятий працівник, якщо працівник переважно здійснює роботу не в одній країні;

3) право прапора або іншого розпізнавального знака, під яким судно або літак курсує, якщо робота виконується на цих транспортних засобах».

Пропозиції, які стосуються удосконалення розділів Закону про МПрП щодо міжнародного цивільного процесу, наводяться нижче.

3. Зміни в інших законах, що містять положення колізійного права. Прийняття у 2005 р. базового закону про МПрП вимагало перегляд усіх законів України, що містять колізійні правила. Проте в прикінцевих положеннях кодифікації передбачалося внесення змін лише до Сімейного кодексу України (СК України), до Законів про зовнішньоекономічну діяльність та про заставу. Зокрема, із СК України вилучалися всі колізійні норми (ст. 275 – 281; 288 – 292), так як у Законі про МПрП сформульовані нові правила вирішення колізій у сфері шлюбно-сімейних відносин. Через повне врегулювання колізійних питань форми та змісту договорів в Законі про МПрП виключалися також відповідні положення в Законах про зовнішньоекономічну діяльність (ч. 6 –15 ст.6) та про заставу (розділ VIII).

У поле зору Закону від 21 січня 2010 р. потрапили ще два акти. Так, в Кодексі законів про працю припинила існування колізійна норма в сфері міжнародної праці, а відповідна стаття (ст. 8) перетворилася на відсылку до Закону про МПрП, в якому колізійні правила для трудових відносин з іноземним елементом представлені у більшому обсязі. У Господарському кодексі України скасовані колізійні положення щодо форми та змісту зовнішньоекономічного договору (ч. 2–5 ст. 382) та замість них наводиться положення про те, що відповіді на ці питання треба дивитися у Законі про МПрП.

Таким чином, на сьогодні внесено зміни до п'яти законів, що містять колізійні правила. Але ними не вичерпується перелік таких законів. Наприклад, ще не переглядався Кодекс торгового мореплавства, який був прийнятий ще у 1995 р., та багато інших законів. Приведення цих актів у відповідність з Законом про МПрП залишається невідкладним завданням. Крім того, варто зазначити, що вибудовування повної та узгодженої системи внутрішніх колізійних норм передбачає не лише скасування колізійних правил інших законів, що дублюють або перебувають у протиріччі з правилами базової кодифікації, а й розробку новел. Наприклад, на порядок денний висувається конструювання колізійних норм у сфері цінних паперів, якими (нормами) можна було б доповнити відповідний закон.

4. Зміни у процесуальних законах. Законом від 21 січня 2010 р. найбільше змін внесено до ЦПК України та Господарського процесуального кодексу України (ГПК). І це не дивно, так як в Законі про МПрП не вдалося провести відносно повну кодифікацію норм міжнародного цивільного процесу. Останній був фактично «розірваний» між трьома актами: Законом про МПрП, ЦПК України та ГПК України. Замість того, щоб зосередити правила для розгляду справ з іноземним елементом в базовій кодифікації МПрП та, відповідно, скасувати їх в ЦПК і ГПК, законодавець знову почав балансувати між трьома актами.

Названі процесуальні кодекси (до них з технічних причин додано і Кодекс адміністративного судочинства) доповнено однаковими дуже просторими положеннями щодо судових доручень (звернення судів із судовими дорученнями до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави; зміст і форма судового доручення про надання правової допомоги; виконання в Україні судових доручень іноземних судів; виконання судового доручення іноземного суду про вручення виклику до суду чи інших документів; виконання судових доручень закордонними дипломатичними установами України). Зрозуміло, що виникає питання про доцільність включення великої кількості однакових норм до всіх процесуальних кодексів. Технічно виправданим було б вміщення норм про судові доручення лише до Закону про МПрП, як це зроблено відносно норм про судовий імунітет (Законом від 21 січня 2010 р. виключені відповідні статті із ЦПК та ГПК) та інституту підсудності справ з іноземним елементом (для цього інституту в результаті змін у ЦПК та ГПК сформульовані лише відсылні норми до законів та міжнародних договорів). Останні зміни вкрай важливі, так як вони усунули протиріччя, що існували між положеннями про міжнародну підсудність ГПК та Закону про МПрП.

В ЦПК та ГПК дублюючими залишилися також положення щодо процесуальних прав та обов'язків іноземних осіб, хоча цей інститут вичерпно визначено у Законі про МПрП (Законом від 21 січня 2010 р. лише модифіковано відповідні статті кодексів: в ст. 410 ЦПК знято частину 3 про реторсії, а ст.123 ГПК представлена у новій редакції, в якій також немає місця для реторсій, що передбачалося попереднім текстом).

А от такий інститут міжнародного цивільного процесу, як визнання та виконання рішень іноземних судів, ціл-

ком залишився в рамках ЦПК, хоча місце йому має бути, безперечно, в Законі про МПрП. Тим часом Законом від 21 січня 2010 р. до цього інституту внесено дуже суттєву зміну. Положення про умови визнання та виконання рішення іноземного суду (ст. 390; 399 ЦПК) сформульовано по-новому таким чином, що надає можливість визнавати та виконувати такі рішення не лише на підставі міжнародного договору (як це було раніше), а й на підставі простої взаємності, яка презумується.

Таким чином, в результаті змін до процесуальних законів вдалося в основному «нейтралізувати» ГПК у питаннях міжнародного цивільного процесу, проте не вдалося сконцентрувати приписи останнього в одному документі – Законі про МПрП. Але сподіваємося, що це невдовзі буде зроблено.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Закон України «Про міжнародне приватне право» // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 32. – Ст. 422.
2. Довгерт А. С. Реформа колізійного права в Україні / А. С. Довгерт // Проблеми правового регулювання комерційних відносин в умовах їх інтернаціоналізації: Колективна монографія / За заг. ред. О. Д. Крупчана. – Тернопіль, 2007. – 240 с.
3. Міжнародне приватне право. Науково-практичний коментар Закону / За ред. докт. юрид. наук, проф. А. Довгерта. – Х., 2008. – 352 с.
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання питань міжнародного приватного права» // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 12. – Ст.120.
5. Богуславский М. М. Международное частное право / М. М. Богуславский. – М., 1998. – 462 с.
6. Луц Л. А. Международное частное право / Л. А. Луц. – М., 1971. – 384 с.

This article suggests analysis of new provisions in the system of internal conflict norms and norms of international civil procedure introduced by the Law of Ukraine «On providing changing in some laws of Ukraine for regulation questions of private international law» of January 21, 2010. The article also contains propositions on further improvement of national sector of private international law.

В статье анализируются новые положения в системе внутреннего коллизионного права и норм международного гражданского процесса, введенные Законом Украины «О внесении изменений в некоторые законодательные акты Украины относительно урегулирования вопросов международного частного права» от 21 января 2010 р. Сформулированы предложения по дальнейшему улучшению национального ответвления международного частного права.

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА В АДМІНІСТРАТИВНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Беляневич О. А.,

доктор юридичних наук,

головний науковий співробітник НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України

У статті досліджується проблема реалізації принципу верховенства права та правової визначеності як його складової в адміністративному судочинстві. Проаналізовано практику вищих судових інстанцій щодо проблеми розмежування судових юрисдикцій як передумови ефективного захисту прав суб'єктів господарювання.

Ключові слова: захист прав суб'єктів господарювання, верховенство права, правова визначеність, публічно-правовий спір, суб'єкт владних повноважень.

В Україні визнається і діє принцип верховенства права. Ця норма закріплена в ст. 8 Конституції України (далі – КУ), вона має важливе методологічне значення для створення «нового образу» української правової системи та трансформації усієї юридичної практики як однієї з її складових. Верховенство права розглядається

як елемент спільної спадщини держав-учасниць Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, відповідно до параграфа 1 ст. 7 якої кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирі-